

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ Інституту правотворчості та науково-правових експертиз Національної академії наук України
від 12 травня 2025 р. № 57

І Н С Т Р У К Ц І Я

з охорони праці при користуванні побутовим та промисловим електрообладнанням в Інституті правотворчості та науково-правових експертиз Національної академії наук України

I. Загальні положення

1.1. Інструкція з охорони праці при користуванні побутовим та промисловим електрообладнанням в Інституті правотворчості та науково-правових експертиз Національної академії наук України (далі – Інструкція, Інститут) регламентує необхідні заходи безпеки при експлуатації користувачами побутового та промислового електрообладнання (далі – електрообладнання), зокрема комп'ютерів, ксероксів, принтерів, електроламп освітлення, холодильників, телевізорів, обігрівачів, електрочайників, кондиціонерів, прасок, електропідігрівачів води тощо.

1.2. Вимоги цієї Інструкції поширюються на усіх працівників Інституту.

1.3. При користуванні електрообладнанням виникає небезпека для користувачів бути враженими електричним струмом, тому їх експлуатація вимагає особливої уваги та обережності.

1.4. Тяжкість наслідків електротравм, як правило, буває тривалою, можлива навіть смерть потерпілого.

1.5. Основними причинами ураження електричним струмом найчастіше бувають:

- дотик до струмовідних частин електрообладнання, що знаходяться під напругою;
- дотик до неструмовідних частин електрообладнання, що проводять електричний струм і виявилися під напругою через пошкодження ізоляції або несправність захисних пристроїв;
- попадання під дію крокової напруги.

2. Дія електричного струму на людину

2.1. Ураження електричним струмом суттєво відрізняється від інших травм, оскільки дія електричного струму на організм людини може викликати порушення серцевої діяльності, зупинку дихання, шоківий стан, опіки і навіть смерть потерпілого.

2.2. При ураженні електричним струмом розрізняють:

- електричні удари, коли струмом уражається весь організм людини;
- електротравми, коли отримуються місцеві ураження тіла - опіки.

2.3. При електричному ударі, коли струм проходить крізь тіло людини, у більшості випадків спочатку змінюється дихання, в той час як серце продовжує працювати з порушенням свого ритму, після чого може статися його зупинка.

2.4. Електричні опіки тіла можуть бути отримані як при проходженні електричного струму крізь тіло людини, так і від іскор вольтової дуги при короткому замиканні. При цьому опік може проявитися почервонінням шкіри з утворенням на ній пухирів, у деяких випадках він може викликати глибоке пошкодження тканин і навіть обвуглення кісток.

3. Вимоги безпеки при експлуатації електрообладнання

Для уникнення ураження електричним струмом при експлуатації електрообладнання слід дотримуватись таких правил:

3.1. Не користуватися електрообладнанням, шнури живлення якого не мають триполюсних вилок з опереджуючим включенням заземлюючого (занулюючого) проводу.

3.2. Не вмикати в електромережу електрообладнання, шнури живлення якого мають пошкоджену ізоляцію.

3.3. Не вмикати в електромережу електрообладнання, яке має пошкоджені або ненадійно з'єднані з електрошнуром живлення вилки.

3.4. Не вмикати електрообладнання в розетки, корпуси яких не мають відповідних направляючих.

3.5. Не користуватися розетками, вимикачами тощо, корпуси яких мають пошкодження.

3.6. Не користуватися саморобними подовжувачами.

3.7. Не застосовувати для обігріву приміщень нестандартне (саморобне) електронагрівальне обладнання або лампи розжарювання.

3.8. Уникати доторкання до металевих частин електрообладнання, що ввімкнене в електромережу.

3.9. Не торкатися руками до обірваних та оголених проводів електромережі та електрообладнання.

3.10. Не проводити самостійно ремонт електрообладнання.

3.11. При прибиранні пилу з електрообладнання, митті холодильників тощо слід обов'язково відключати їх від електромережі.

3.12. Не залишати без нагляду на тривалий час працююче електрообладнання.

3.13. Не вмикати в електромережу електрообладнання, що принесене до приміщення в холодний період року, не дочекавшись вирівнювання його температури з температурою приміщення.

3.14. При від'єднанні електрообладнання від електромережі слід тримати вилку за корпус, а не за шнур живлення.

4. Перша допомога при ураженні електричним струмом

4.1. Дотик до струмовідних частин електрообладнання, що знаходяться під напругою, викликає у більшості випадків мимовільне судомне скорочення м'язів, внаслідок чого потерпілий може втратити можливість звільнитися від дії електричного струму.

4.2. Якщо потерпілий залишається в контакті з струмовідними частинами електрообладнання, необхідно, перш за все, швидко звільнити його від дії електричного струму. негайною дією повинно бути швидке відключення електрообладнання від електромережі.

4.3. Якщо швидке відключення неможливе, необхідно вжити заходів щодо відокремлення потерпілого від струмовідних частин, до яких він доторкається, застосувавши підручні діелектричні предмети. При цьому необхідно проявляти особисту обережність, пам'ятаючи, що доторкання до людини, яка знаходиться під дією електричного струму, небезпечно для життя.

4.4. Заходи першої допомоги залежать від того, в якому стані знаходиться потерпілий після звільнення його від дії електричного струму.

4.5. Якщо потерпілий у свідомості, але до цього був непритомним або тривалий час знаходився під дією електричного струму, необхідно викликати лікаря, до прибуття якого забезпечити йому повний спокій, або терміново доставити потерпілого до лікарні.

4.6. За відсутності свідомості потерпілого але збереженні дихання потрібно викликати лікаря, покласти потерпілого зручно, по можливості рівно, послабити та розстібнути одяг, забезпечити доступ свіжого повітря, дати понюхати нашатирний спирт, розтирати і зігрівати його тіло до прибуття лікаря.

4.7. Якщо потерпілий не дихає або дихає рідко, судомно зі схлипуванням або дихання поступово послаблюється, необхідно викликати лікаря, до прибуття якого слід робити штучне дихання.

5. Штучне дихання

5.1. Найбільш ефективним способом штучного дихання є дихання “з легень в легені”, яке проводиться “з рота в рот” або “з рота в ніс”. Для цього відводять голову потерпілого максимально назад і пальцями затискають ніс або губи. Роблять глибокий вдих, далі притискають свої губи до губ потерпілого і швидко роблять глибокий видих йому в рот, повторюючи це кілька разів з частотою 12-20 разів на хвилину.

5.2. З гігієнічною метою рекомендується рот потерпілого прикрити тонкою тканиною (носовик, бинт, косинка тощо). У разі пошкодження обличчя й неможливості проведення штучного дихання “з легень у легені” треба застосовувати метод стиснення та розширення грудної клітини шляхом складання й притискання рук потерпілого до грудної клітини з їх наступним розведенням у боки.

6. Зовнішній масаж серця

6.1. Зовнішній масаж серця здійснюється у разі його зупинення. При цьому робиться його ритмічне стискання між грудиною та хребтом. На нижню частину грудини кладуть внутрішньою стороною зап'ястя одну руку, на яку з силою натискають покладеною зверху другою рукою з частотою один раз на секунду. Сила натискання має бути такою, щоб грудина вдавлювалась на глибину до 4-5 см.

6.2. Масаж серця доцільно проводити паралельно з штучним диханням. Для цього після двох-трьох штучних вдихів потерпілому роблять чотири – шість натискань на грудну клітину. При правильному масажі серця під час натискання на грудину відчуватиметься легкий поштовх сонної артерії і протягом кількох секунд звуться зіниці, а також порожевіють шкіра обличчя і губи, з'явиться самостійне дихання.

6.3. Після надання першої допомоги треба бути готовими до раптового повторення нападу. Тому до прибуття лікаря необхідно спостерігати за зіницями, кольором шкіри і диханням потерпілого, регулярно перевіряти частоту і ритмічність пульсу.

**Заступник директора
з загальних питань**

Анатолій ЛАПКО